

Renkum ging objectieve gegevens vallende onder het begrip “fact-finding” of feitenonderzoek gewoon uit de weg.

Commentaar n.a.v. het raadsvoorstel van 26 november 2025: Uitkomst onderzoek naar mogelijke herindeling met Arnhem, Rheden of Wageningen, dan wel een splitsing over twee gemeenten.

Voor ons ligt het raadsvoorstel waarvan de titel in feite alleen betrekking heeft op de uitkomsten naar mogelijke fusiepartners, de beslispunten 1 t/m 4 slaan daarop, maar de beslispunten 4 en 5 hebben betrekking op een vervolgtraject. Dus een titel als “Onderzoeksresultaten en Vervolgtraject Gemeente Renkum” zou passender zijn geweest. **(Zie bijlage 1).**

Wij reageren op de inhoud van het voorstel, maar hebben ook sterk de behoefte om even terug te kijken op het gelopen proces.

Gezien de voorliggende beslispunten zegt het college, dat bestuurlijke zelfstandigheid resteert en men daar nu wèl op wil inzetten. Het voorstel zegt dus gebaseerd te zijn op het feit, dat er geen geschikte fusiepartner is gevonden. De conclusie gekoppeld aan die motivering stemt ons en veel inwoners wel gelukkig. Hoewel het addertje onder het gras (pag. 6 punt 5a - herindeling met Wageningen is **nu** niet haalbaar) door ons scherp wordt gehouden. Het proces, dat we hebben doorlopen heeft de PRD altijd afgekeurd.

De stip op de horizon had als eerste het streven moeten zijn om te onderzoeken hoe we op een verantwoorde wijze zelfstandig zouden kunnen blijven. Dit in samenhang met de door de raad al vastgestelde “Omgevingsvisie Renkum 2040” waarin tot uitdrukking gebracht wordt, dat we meer een beheer gemeente willen zijn **(zie bijlage 2)**. Op basis van die resultaten uit bedoeld onderzoek wilden we pas bekijken wat wijs zou zijn.

Tijdens de Nieuwjaarstoespraak van 8 januari 2024, die begon met de woorden “namens de gemeenteraad” zei de burgemeester letterlijk:

Herindeling is een stip op de horizon. In het voorjaar onderzoeken we welke stappen we de komende jaren moeten zetten om tot die herindeling te kunnen komen.

Die uitspraak was bezijden de waarheid. Een meerderheid van de raad had immers in november 2023 besloten een advies over herindeling als optie voor de lange termijn te erkennen en in het voorjaar van 2024 dit uit te werken. Van een besluit tot een herindeling was geen sprake. Dat blijkt ook wel uit de tekst van pagina 54 Begroting 2025 gemeente Renkum waar letterlijk staat: “We hebben als bestuurlijk kader dat we een zelfstandige gemeente blijven”. **Zie eindnoot.**

De VVD wilde wel gaan voor zelfstandigheid op voorwaarde, dat het financieel haalbaar was. GB zwabberde, eerst waren ze voor zelfstandigheid, toen weer niet en later weer wel. Wij waren stomverbaasd, toen hun fractievoorzitter tijdens de raadsvergadering van mei 2024 zei geen onderzoek naar zelfstandigheid te willen. GB stemde toen terdege in met het collegevoorstel om alleen de herindelingsvarianten te onderzoeken.

Dit overigens met steun van wethouder Van Bentem, die afkomstig is van GB. Zij nam binnen het college geen minderheidstandpunt in en daarmee gooiden zij en de GB fractie in onze ogen hun kroonjuweel over de schutting. Maakte GB zich op dat moment wel of niet schuldig aan kiezersbedrog? Als de fractie GB via de media nog steeds etaleert altijd voor een zelfstandige gemeente te zijn geweest dan heeft ze last van geheugenverlies of er is sprake van het verdraaien van de waarheid wat wij ontoelaatbaar vinden!

In het Berenschotrapport van 13-01-22 staat, dat iedere keuze qua denkrichting arbitrair is. Dan was het dus logisch geweest om ook de mogelijkheid zelfstandig te kunnen blijven te onderzoeken. Echter de raad op voorstel van het college weigerde dat.

Onze herhaalde motie later daarover haalde het net niet, omdat uitgerekend de tweemens-fractie Leefbaar Renkum (toen RRR geheten) over zo'n belangrijk dossier m.b.t. zelfstandigheid - voor of tegen een onderzoek -, verdeeld stemde. Dat was volstrekt onlogisch, omdat hun raadslid Modderkolk o.a. stelde, dat het voorliggende collegevoorstel niet goed was.

2

We hebben door het bureau More Support een letterlijk verslag van die raadsvergadering (29-11-23) laten maken en het beschikbaar gesteld. **Zie eindnoot.**

De PRD was en is van begin af aan van mening, dat een herindeling op voorhand niet de beste optie voor de bestuurlijke ontwikkeling van de gemeente Renkum zou zijn. Aan de volgorde van het proces werd geen recht gedaan. We wezen op de risico's, verzochten daarover met elkaar van gedachten te wisselen, wilden alle kiesgerechtigden actief middels een referendum benaderen en waarschuwen, dat het kabinet geen goedkeuring aan een herindeling zou geven. Simpelweg omdat Renkum zelfs als Wageningen wel met Renkum had willen fuseren, niet voldeed aan de wet ARHI (Wet Algemene Regels Herindeling). **Zie bijlage 3.**

Voor een herindeling is draagvlak nodig en bewijs, dat het zelfstandig blijven onverantwoord is. Binnen de gemeenteraad waren 11 van de 23 raadsleden voor behoud van zelfstandigheid. Het draagvlak om de gemeente op te heffen was sowieso al smal.

Wij noemden diverse rapporten, die op de risico's en de illusies van een herindeling wezen. Noch het college noch de raad heeft er iets mee willen doen. **Zie bijlage 4.**

Een uitgezette vragenlijst onder een beperkt aantal inwoners was volgens ons nietszeggend. Er werden in feite alleen maar vragen gesteld over met welke gemeente je het samengaan ziet zitten. Een vraag over de voorkeur geven aan zelfstandigheid ontbrak, omdat de raad het niet toestond en het college geen enkele moeite nam om in hun voorstel daar wel een punt van te maken.

Ook hebben wij het totaal onbegrijpelijk gevonden, dat de raad aan het college geen boodschappenlijst heeft willen meegeven met onderwerpen, die op voorhand niet onderhandelbaar waren. De raad wilde geen regie uitoefenen en liet alles over aan het college en huurde voor grote sommen geld een extern bureau in om dit alles te begeleiden. In onze ogen weggegooid gemeenschapsgeld! **Zie bijlage 5.**

En last but not least werd er nooit gesproken over een onderzoek naar de financiële gevolgen, terwijl gemeenten vaak eerst de financiële gevolgen van een herindeling onderzoeken, omdat een herindelingscan niet alleen voor gemeenten inzicht geeft in de positie van een gemeente, maar ook in de financiële levensvatbaarheid van de nieuwe gemeente. Als je erom vraagt dan voert een provincie zo'n scan uit.

Samenvattend: wij kijken met een slecht gevoel terug op het gelopen proces, wij steunen het voorliggende raadsvoorstel en waarderen de gemeente Wageningen, die wel de moed had uit te gaan van hun eigen kracht.

Partij Renkumse Dorpen – PRD

3

Bijlage 1

Uitkomst onderzoek naar mogelijke herindeling met Arnhem, Rheden of Wageningen, dan wel een splitsing over twee gemeenten

Beslispunten

De raad besluit:

1. Af te zien van een splitsing van de zes dorpen van de gemeente Renkum over de gemeenten Arnhem en Wageningen.
2. Af te zien van een samenvoeging met Arnhem.
3. Af te zien van een samenvoeging met Rheden.
4. Af te zien van een samenvoeging met Wageningen.
5. Dat een zelfstandige gemeente Renkum de enige wenselijke toekomstvariant is.
6. Het college de opdracht te geven een proces in gang te zetten met als inzet een duurzaam zelfstandige gemeente Renkum, met specifieke aandacht voor de gevolgen ten aanzien van de regionale samenwerking, de ambtelijke organisatie, de financiële positie en de gemeentelijke ambities.

Bijlage 2

Omgevingsvisie Renkum 2024

Bijlage 3

Wanneer er sprake zou zijn van een herindeling moet gehandeld worden conform de Wet Arhi (Wet Algemene Regels Herindeling) waarin afspraken zijn vastgelegd hoe in een voorkomende situatie gehandeld moet worden en in die wet het draagvlak een belangrijk gegeven is;

Iedere gemeentelijke herindeling is uniek. Per geval is er een afweging nodig op basis van de lokale en regionale omstandigheden, ontwikkelingen en context. Het kabinet beoordeelt in ieder geval de volgende 4 punten:

- **draagvlak;**
- *bestuurskracht;*
- *interne samenhang en nabijheid van bestuur;*
- *regionale samenhang.*

Bijlage 4

Risico's schaalvergroting zie rapporten van o.a. VNG Realisatie (voorheen KING / "Het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten", het onderzoek van hoogleraar Denters van de Universiteit Twente, een metastudie van het Sociaal Cultureel Planbureau / SCP, het artikel van Maarten Allers, Coelo-directeur (Het Centrum voor Onderzoek Lagere Overheden (COELO) van de Rijksuniversiteit Groningen) in het tijdschrift ESB, het vakblad over economie en beleid, zij allen duidelijk maken, dat schaalvergroting niet automatisch leidt tot een betere organisatie of minder uitgaven; Zeer recent: Geert Waling in EW 43 van 30 maart 2024 concludeert, dat heel wat gemeentefusies tegen alle beloften in hebben geleid tot hogere lasten, minder efficiënt beleid en het weglekken van democratische legitimiteit; Artikel Planbureau voor de Leefomgeving: schaalvergroting kosten besparen door te fuseren? *Al met al kan worden gesteld dat fusies of herindelingen geen effect hebben op de lasten, maar dat er vele andere factoren zijn die de hoogte van en de ontwikkeling in de lasten verklaren.* Document van: Martijn van den Berge, Edwin Buitelaar en Anet Weterings.

De schaalvergrotingsparadox van Blank etc, Deze stelt dat er binnen beleidsdelen schaalvoordelen kunnen ontstaan. Bij dit soort gedachten ontstaat dan vaak een interne druk om te vergroten, terwijl voor de gemeente Renkum in zijn geheel de schaaldoelmatigheid eerder verslechtert.

Bijlage 5

Er werd later een externe projectleider Bestuurlijke Toekomst van afgerond 170 euro per uur x 24 = 4.080 euro per week x 52 weken = 212.160 euro per jaar gecontracteerd voor o.a. het onderhouden van contact en afstemming met de betrokken adviseurs van de gemeenten Wageningen, Arnhem en Rheden.

Eindnoot

- Pagina 54 Begroting 2025 gemeente Renkum: "We hebben als bestuurlijk kader dat we een zelfstandige gemeente blijven" / **zie afzonderlijke bijlage.**
- We hebben door het bureau More Support een letterlijk verslag van de raadsvergadering (29-11-23) laten maken en het beschikbaar gesteld / **zie afzonderlijke bijlage.**
- Vraagtekens bij de noodzaak om de gemeente Renkum op te heffen – PRD / **zie afzonderlijke bijlage.**